

Υλοποίηση νέων διασυνδέσεων συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας

Κωνσταντίνα Σουλτάτη

Περίληψη

Η ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας απαιτεί την άρση των τεχνικών, νομικών ή και οικονομικών φραγμών κατά τις διασυνοριακές συναλλαγές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει, άλλωστε, προ πολλού επισημάνει την βαρύτητα των διεθνών διασυνδέσεων για την επίτευξη της ολοκλήρωσης της αγοράς και την ασφάλεια του εφοδιασμού. Υπό το πρίσμα αυτό, σημειώνεται ότι ο Κανονισμός 714/2009¹ ορίζει τη γραμμή διασύνδεσης ως ακολούθως [άρθρο. 2 (1)]: *‘interconnector’ means a transmission line which crosses or spans a border between Member States and which connects the national transmission systems of the Member States*. Αντιθέτως, η γραμμή διασύνδεσης ορίζεται στην Οδηγία 2009/72² ως εξής: *interconnector’ means equipment used to link electricity systems*. Αυτό κατ’ ουσίαν σημαίνει ότι ο όρος γραμμή διασύνδεσης (*interconnector*) έχει διαφορετική έννοια μεταξύ των δύο νομοθετικών κειμένων και υποδεικνύει το σκοπό των διατάξεων του Κανονισμού 714/2009, δηλ. την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής αγοράς μέσω της σύζευξης των επιμέρους αγορών. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 714/2009, έργα νέων διασυνδέσεων μεταξύ κρατών μελών δύναται να υλοποιηθούν αποκλειστικά μέσω των ακόλουθων δύο εναλλακτικών: (α) Στο πλαίσιο του 10ετούς Προγράμματος Ανάπτυξης από πιστοποιημένο Διαχειριστή Μεταφοράς (“Regulated Investors”) ή (β) υπό προϋποθέσεις από πρόσωπο νομικά διαχωρισμένο από τους διαχειριστές των συστημάτων, κατόπιν χορήγησης παρεκκλίσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (“Merchant Investors”). Με το παρόν γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση των δυνατοτήτων υλοποίησης έργων διασύνδεσης τόσο από Regulated Investors όσο και από

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 714/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003, EEL 211/15.

² Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ EEL 211 της 14.8.2009, σ. 55 έως 93.

Διευθυντής Σειράς:

Νικόλαος Ε. Φαραντούρης, Αν. Καθηγητής, Κάτοχος της Έδρας *Jean Monnet*

Ανδρούτσου 150, 185 32 Πειραιεύς

E: nfarant@unipi.gr

T: +30 210 414 2394

F: +30 210 414 2108

Merchant Investors, καθώς και υπό τις ρυθμίσεις του Κανονισμού 347/2013³ που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της έγκαιρης υλοποίησης των έργων κοινού ενδιαφέροντος μέσω του εξορθολογισμού, του στενότερου συντονισμού και της επιτάχυνσης των διαδικασιών αδειοδότησης (προσέγγιση **one-stop-shop** για το συντονισμό της αδειοδοτικής διαδικασίας).

Υλοποίηση νέων διασυνδέσεων συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας

A. Regulated Investors

Χρηματοδότηση του έργου

Το κόστος της νέας διασύνδεσης είθισται να επιμερίζεται μεταξύ των διαχειριστών των όμορων κρατών μελών [π.χ. ότι θα εγγράψουν το κόστος της επένδυσης κατά 50/50 στις οικονομικές τους καταστάσεις, βλ. επιμερισμός μεταξύ NGIL και RTE για το κόστος της γραμμής Interconnexion France Angleterre, βάσει σχετικής συμφωνίας (IFA Framework Agreement)].

Εφόσον το έργο εκτελείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανάπτυξης πιστοποιημένου διαχειριστή, η απόσβεση της επένδυσης του έργου εντάσσεται στα ρυθμιστικά τιμολόγια, η μεθοδολογία των οποίων εγκρίνεται από τη αρμόδια ρυθμιστική αρχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ρυθμιστική αρχή του Ηνωμένου Βασιλείου (Ofgem) έχει ήδη υιοθετήσει μία νέα μεθοδολογία τιμολόγησης [RIIO: Revenue=Incentives+Innovation+Outputs]. Δεδομένης όμως της ανάγκης διασύνδεσης της Αγγλίας, **παράλληλα έχει θεσπιστεί ένα σύστημα επιπλέον χρηματοδότησης μεγάλων έργων (Strategic Wider Works)**. Ο Ofgem, δηλαδή, αναγνωρίζει ότι για την υλοποίηση ορισμένων στρατηγικών έργων απαιτείται επιπλέον χρηματοδότηση (μέσω των ρυθμισμένων τιμολογίων), η οποία χορηγείται υπό αυστηρές προϋποθέσεις και υπό την επιτήρηση από τον Ofgem του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης των έργων από τον αρμόδιο διαχειριστή.⁴

Η εκμετάλλευση ως επένδυση, όμως, των ίδιων των διασυνδέσεων με άλλα κράτη μέλη υπόκειται στους περιορισμούς του Κανονισμού 714/2009 (υποχρέωση διάθεσης των

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009, (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009, EEL 115/39.

⁴ <https://www.ofgem.gov.uk/ofgem-publications/83945/guidanceonthestategicwiderworksarrangementsinriiot1.pdf>

εσόδων από τον επιμερισμό διασύνδεσης για μελλοντικές επενδύσεις, βλτ. άρθρο 16 παρ. 6 του Κανονισμού). Αυτό σε αρκετές περιπτώσεις καθιστά την υλοποίηση έργων **υψηλού ρίσκου** μέσω του Regulated Investor μη θελκτική.

Κυριότητα της διασύνδεσης (δυνατότητα υλοποίησης έργων μέσω θυγατρικών εταιρειών)

Η διεθνής διασύνδεση υψηλής τάσης ως μέρος ενός συστήματος μεταφοράς διέπεται από τους κανόνες σχετικά με τη νομική και λειτουργική ανεξαρτησία του διαχειριστή (unbundling). Στην Ελλάδα έχει επιλεγεί το μοντέλο ΙΤΟ σύμφωνα με το Κεφάλαιο V της Οδηγίας 2009/72. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό (βλτ. άρθρο 17 παρ. 1 περ. α' της Οδηγίας):

«τα πάγια στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκηση της δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου μεταφοράς, είναι ιδιοκτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς».

Προς τούτο ειδικότερα διαφέρει το μοντέλο ΙΤΟ από το μοντέλο του Ανεξάρτητου Διαχειριστή Συστήματος (ISO), υπό το οποίο κατ' ουσίαν λειτουργούσε κατά το παρελθόν ο ΔΕΣΜΗΕ. Σημειώνεται ότι και στην περίπτωση του Ιδιοκτησιακού Διαχωρισμού (Ownership Unbundling), είναι απαραίτητο για την πιστοποίηση του διαχειριστή, το σύστημα μεταφοράς να είναι ιδιοκτησία αυτού (βλ. άρθρο 9 παρ. 1 περίπτωση α' της Οδηγίας 2009/72: «1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι από την 3η Μαρτίου 2012: (α) κάθε επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς»).

Παρά το αυστηρό γράμμα της Οδηγίας, όμως, κατά τη διαδικασία πιστοποίησης των διαχειριστών μεταφοράς, διαπιστώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι, λόγω των διαμορφώσεων των ιδιοκτησιακών καθεστώτων των συστημάτων των κρατών μελών, η προσήλωση στο γράμμα της Οδηγίας δεν είναι δόκιμη. Έτσι, έχει ήδη κριθεί ότι το θεμελιώδες κριτήριο της «ιδιοκτησίας» πληρούται «έμμεσα» και στην περίπτωση που το σύστημα ανήκει σε απολύτως ελεγχόμενη θυγατρική του διαχειριστή (υπόθεση Energinet.dk). Ειδικότερα, η Επιτροπή έκρινε ότι η εταιρεία που έχει στην κυριότητά της το σύστημα μεταφοράς (Regionale Net.dk.) είναι 100% θυγατρική του διαχειριστή (Energinet.dk). Δεδομένου ότι η εν λόγω θυγατρική (Regionale Net.dk.) δεν ασκεί άλλες δραστηριότητες και τα διευθυντικά στελέχη αυτής είναι υπάλληλοι του διαχειριστή διοριζόμενα από τη Γενική Συνέλευσή της Regionale Net.dk. που αποτελείται από μέλη του ΔΣ του διαχειριστή, η Επιτροπή έκρινε ότι πληρούνται τα κριτήρια πιστοποίησης υπό το μοντέλο του Ιδιοκτησιακού Διαχωρισμού.

Ανάθεση των δραστηριοτήτων λειτουργίας της γραμμής διασύνδεσης σε άλλο διαχειριστή

Επιπλέον των όσων αναφέρθηκαν ανωτέρω, δεν αποκλείεται μία γραμμή διασύνδεσης να ανήκει σε άλλο πρόσωπο/πιστοποιημένο διαχειριστή, πλην όμως η λειτουργία του συστήματος να εκτελείται από τον περιφερειακό διαχειριστή. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 5 της Οδηγίας:

«Η υποχρέωση που ορίζεται στην παράγραφο 1 στοιχείο (α) θεωρείται ότι πληρούται όταν δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις που έχουν στην ιδιοκτησία τους συστήματα μεταφοράς έχουν συστήσει κοινοπραξία η οποία ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη για τα εν λόγω συστήματα μεταφοράς. Καμία άλλη επιχείρηση δεν επιτρέπεται να συμμετέχει στην κοινοπραξία, εκτός εάν έχει εγκριθεί ως ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 13 ή ως ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς για τους σκοπούς του κεφαλαίου V».

Σε εξειδίκευση της ως άνω προϋπόθεσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη διευκρινίσει (στην περίπτωση της πιστοποίησης της εταιρείας Moyle Interconnector Limited που είχε στην ιδιοκτησία της τη γραμμή διασύνδεσης μεταξύ Σκωτίας και Βορείου Ιρλανδίας) ότι είναι επιτρεπτή η ανάθεση (sub-contracting) των υπηρεσιών λειτουργία της διασύνδεσης σε άλλο διαχειριστή (εν προκειμένω την εταιρεία SONI).

Συγκυριότητα

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει ότι είναι νόμιμη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 της Οδηγίας 2009/72, η περίπτωση κατά την οποία δύο διαχειριστές έχουν συνιδιοκτησία (συγκυριότητα) επί του συστήματος μεταφοράς, εφόσον καθένας από τους διαχειριστές δύναται (βάσει των συμβατικών τους ρυθμίσεων) να ασκεί τον έλεγχο επί τμήματος του συστήματος και να έχει το δικαίωμα χρήσης και διάθεσης του συστήματος, κατά τρόπο που προσομοιάζει με την ιδιοκτησία, εφόσον έκαστο εκ των μερών αναπτύσσει και λειτουργεί το τμήμα του αγωγού ανεξάρτητα από το άλλο.

Έτσι, κρίθηκε ότι πληροί τα κριτήρια πιστοποίησης βάσει του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού, η εταιρεία Fluxys TENP, διαχειρίστρια μέρους του Trans-Europa-Naturgas-Pipeline (TENP). Άμεσος ιδιοκτήτης του αγωγού TENP είναι η εταιρεία TENP GmbH & Co. KG (hereafter, "TENP KG"), μία εταιρεία που συστήθηκε με αποκλειστικό σκοπό να έχει στην κυριότητά της τον αγωγό (asset company). Η TENP KG έχει περιορισμένο προσωπικό και συστάθηκε από τις εταιρείες που καταρχήν κατασκεύασαν τον αγωγό. Η Fluxys TENP κατέχει το 49% των μετοχών στην asset company, ενώ η εταιρεία Open Grid Europe GmbH (OGE), κατέχει μετοχές που αντιπροσωπεύουν το 51% των μετοχών. Η Fluxys TENP είναι 100% θυγατρικής της Fluxys Europe B.V. (holding company). Η εκμετάλλευση του αγωγού από τους δύο

μετόχους (Fluxys TENP και OGE) καθορίζεται με συμβατικές ρυθμίσεις, βάσει των οποίων η εταιρεία Fluxys TENP έχει το δικαίωμα να εκμεταλλεύεται εμπορικά το 64,252% της δυναμικότητας του αγωγού. Το δικαίωμα αυτό περιορίζεται μόνο στο βαθμό που αυτό θα επηρέαζε τα δικαιώματα του άλλου μετόχου. Περαιτέρω, στο πλαίσιο των δικαιωμάτων της η Fluxys TENP δύναται να απαιτήσει από την asset company την παροχή επενδύσεων για την ανάπτυξη του συστήματος, ενώ η OGE δεν δύναται να αντιταχθεί σε ένα τέτοιο αίτημα. Τέλος, η Fluxys TENP ασκεί ορισμένες από τις αρμοδιότητες του διαχειριστή με το δικό της προσωπικό, ενώ δραστηριότητες όπως η συντήρηση και η τεχνική παρακολούθηση του συστήματος εκτελούνται μέσω των υπηρεσιών της εταιρείας OGE, κατόπιν σχετικής συμφωνίας.

Από το ανωτέρω παράδειγμα, προκύπτει ότι η έννοια της «ιδιοκτησίας» του συστήματος μεταφοράς δεν λαμβάνεται υπόψη, κατά τη διαδικασία πιστοποίησης, με τη στενή έννοια του όρου. Έτσι, καθίσταται δυνατή η υλοποίηση έργων υποδομής με διάφορα συμβατικά και συμμετοχικά σχήματα.

B. Merchant Investors

Εισαγωγικά

Όπως ήδη σημειώθηκε, έργα υψηλού ρίσκου δύνανται υπό προϋποθέσεις να υλοποιηθούν με παρεκκλίσεις από το πλαίσιο του Regulated Investor. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Κανονισμού 714/2009, νέες γραμμές διασύνδεσης συνεχούς ρεύματος και σημαντικές αυξήσεις δυναμικού σε υφιστάμενες γραμμές διασύνδεσης (και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, γραμμές διασύνδεσης εναλλασσόμενου ρεύματος, υπό τον όρο ότι το κόστος και οι κίνδυνοι της συγκεκριμένης επένδυσης είναι ιδιαίτερα υψηλά σε σύγκριση με το κόστος και τους κινδύνους που διαπιστώνονται συνήθως κατά τη διασύνδεση δύο γειτονικών εθνικών συστημάτων μεταφοράς με γραμμή διασύνδεσης εναλλασσόμενου ρεύματος) μπορούν να απαλλάσσονται για ορισμένο χρονικό διάστημα:

- από την υποχρέωση διάθεσης των εσόδων στο πλαίσιο του υπολογισμού των τιμολογίων (άρθρο 16 παρ. 6 του ως άνω Κανονισμού),
- από την υποχρέωση διαχωρισμού (άρθρο 9 της Οδηγίας 2009/72), και
- από την υποχρέωση παροχής πρόσβασης τρίτων με τιμολόγια και διαδικασίες που εγκρίνονται από την αρμόδια ρυθμιστική αρχή (άρθρα 32 και 37 παράγραφοι 6 και 10 της οδηγίας 2009/72).

Για την χορήγηση της παρέκκλισης θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι κάτωθι όροι:

- Η επένδυση πρέπει να αυξάνει τον ανταγωνισμό στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας. Πρόκειται για κριτήριο που συνήθως πληρούται στην περίπτωση νέων διασυνδέσεων.

- Ο βαθμός κινδύνου μιας επένδυσης είναι τέτοιος που η επένδυση μπορεί γίνει μόνο εφόσον χορηγηθεί απαλλαγή. Αυτό κρίνεται μόνον με βάση τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της επένδυσης και των αγορών που διασυνδέονται.
- Η γραμμή διασύνδεσης πρέπει να αποτελεί ιδιοκτησία φυσικού ή νομικού προσώπου διαφορετικού, τουλάχιστον ως προς τη νομική του μορφή, από τους διαχειριστές συστημάτων στα συστήματα των οποίων θα δημιουργηθεί η γραμμή διασύνδεσης. Κατά βάση αυτό σημαίνει ότι απαιτείται η υλοποίηση του έργου από διακριτό νομικό πρόσωπο.
- Εισπράττονται τέλη από τους χρήστες της εν λόγω γραμμής διασύνδεσης. Με άλλα λόγια δεν επιτρέπεται το κόστος της επένδυσης να επιμερίζεται βάσει των τιμολογίων στους χρήστες του διασυνδεδεμένου συστήματος.
- Μετά το μερικό άνοιγμα της αγοράς που αναφέρεται στο άρθρο 19 της οδηγίας 96/92/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας δεν έχει ανακτηθεί κανένα ποσοστό του κεφαλαίου ή του λειτουργικού κόστους της γραμμής διασύνδεσης από οποιαδήποτε συνιστώσα των τελών που καταβάλλονται για τη χρήση των συστημάτων μεταφοράς ή διανομής τα οποία συνδέονται από τη γραμμή διασύνδεσης. Το κριτήριο αυτό κατά βάση πληρούται στην περίπτωση νέων έργων.
- Η απαλλαγή δεν πρέπει να αποβαίνει εις βάρος του ανταγωνισμού ή της ουσιαστικής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή της αποτελεσματικής λειτουργίας του ελεγχόμενου συστήματος με το οποίο συνδέεται η γραμμή διασύνδεσης. Ο όρος αυτός ελέγχεται κατά περίπτωση.

Εφόσον πληρούνται οι πιο πάνω προϋποθέσεις, η απαλλαγή χορηγείται για το σύνολο ή μέρος της δυναμικότητας της γραμμής. Η διαδικασία χορήγησης της απαλλαγής απαιτεί τη σύμπραξη των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών, οι οποίες άλλωστε καθορίζουν τους κανόνες και τους μηχανισμούς για τη διαχείριση και τον επιμερισμό του δυναμικού. Οι κανόνες αυτές ρητά πρέπει να ορίζουν μηχανισμούς διαχείρισης της συμβατικής συμφόρησης (Use-It-or-Lose-it) και δημιουργία δευτερογενούς αγοράς. Εφόσον, οι ρυθμιστικές αρχές έρθουν σε συμφωνία για τους όρους αυτούς, ενημερώνουν τον ACER. Στην αντίθετη περίπτωση (αν δηλαδή οι ρυθμιστικές αρχές) δεν καταλήξουν σε συμφωνία, ή εφόσον ρητά απευθύνουν σχετικό αίτημα προς τον ACER, η απόφαση περί απαλλαγής και οι όροι αυτής λαμβάνονται από τον Οργανισμό. Η τελική απόφαση κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία δύναται είτε να την απορρίψει ή να ζητήσει συγκεκριμένες τροποποιήσεις. Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση απαλλαγής που έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παύει να ισχύει δύο έτη από την έγκρισή της, εάν μέχρι τότε δεν έχει αρχίσει η κατασκευή της γραμμής διασύνδεσης, και πέντε έτη μετά την έκδοσή της, εάν μέχρι τότε η γραμμή διασύνδεσης δεν έχει τεθεί σε λειτουργία, εκτός εάν η Επιτροπή αποφασίσει ότι οποιαδήποτε καθυστέρηση οφείλεται σε μείζονα εμπόδια τα οποία διαφεύγουν του ελέγχου του ατόμου στο οποίο χορηγήθηκε η απαλλαγή.

Ενδεικτικά παραδείγματα

Διασυνδέσεις ηλεκτρικών συστημάτων που υλοποιούνται, κατόπιν χορήγησης απαλλαγής είναι:

- **ESTLINK PROJECT:** Η επιχειρηματική επιλογή υλοποίησης της επένδυσης είναι, σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ακόλουθη: The business rational for the Estlink investors and the way the agreements have been conceived is to exploit the currently existing price differential between Finland and the Baltic states to import cheap electricity from the Baltic States, which currently have substantial overcapacity. This price differential is expected to disappear between 2009 and 2013 and revenues from exports are likely to decline if not disappear. The exemption will expire in 2013 or at the sale of Estlink to the TSOs, whatever comes earlier. ... Once price differentials converge, the Estlink will be sold to the TSOs and the exemption of third party access will expire. Consequently, when importing electricity into the Baltics becomes a viable business opportunity, incumbents relinquish their exclusive rights to the capacity which will then come available to any third party.

Όσον αφορά τη διάθεση της δυναμικότητας, αυτή επιμερίζεται μεταξύ των κάθετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων που είναι και οι μέτοχοι της εταιρείας, στην κυριότητα της οποίας θα ανήκει η διασύνδεση ως εξής:

The purpose of the Estlink Project is to construct a DC line from the Harku 330 kV substation in Estonia to the Espoo 400 kV substation in Finland and later to control and use it. The interconnection is built with a 70 km submarine cable with a transmission capacity of 350 MW and with a 9 km ground cable in Estonia and 20 km ground cable in Finland. The investment in Estlink Project is about € 110 million. The objective is that the interconnection will be ready on 30 November 2006. Power transmission is planned to start on 1 December 2006. During the exemption period, the transmission capacity will be divided, by contractual arrangement, between Pohjolan Voima Oy, Helsingin Energia, AS Eesti Energia, State JSC Latvenergo and AB Lietuvos Energija (hereinafter these parties receiving capacity will be called project parties). This capacity allocation will be subject to the use-it-or-lose-it principle. During the period 2009 – 2013, depending on the completion of Fennoskan 2 – project between Finland and Sweden, the ownership of the interconnection will be transferred to Fingrid Oy and the transmission system operators in the Baltic States. This transfer will take place by 31 December 2013 at the latest. The transmission capacity will then be opened to third parties without a preference clause relating to the capacity.

- **BRITNED-INTERCONNECTOR:** Η επιχειρηματική επιλογή υλοποίησης της επένδυσης είναι, σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ακόλουθη:
4. BritNed Development Ltd (hereinafter: "BritNed") plans to construct and operate a DC electricity interconnector between Great Britain and the Netherlands. BritNed

has legal personality under British law and is a 50/50 joint venture of National Grid International Ltd. and Nlink International B.V.

5. National Grid International Ltd. is 100% owned by National Grid plc. which also owns National Grid Electricity Transmission plc., the operator of the British transmission network. Nlink International B.V. is 100% owned by Tennet Holding B.V., owner of Tennet TSO B.V. the latter being the operator of the Dutch transmission network. None of the two transmission system operators (hereinafter: "TSOs") has an interest in supply activities. Tennet also owns 75% of APX, the spot market exchange active in the Netherlands and the UK.

6. The purpose of the BritNed Project is to construct a submarine direct current interconnector with a capacity of 1000 MW, with the possibility for peak capacity of 1320 MW and it is planned to be operational by 2010.

7. The capacity of the cable will be marketed through implicit and explicit auctions on the basis of capacity contracts of different durations. The maximum duration of the capacity contracts is one year. Implicit auctions means that electricity price and capacity price are auctioned together by using bids in power exchanges at each end of the cable. This ensures optimal use of the cable.

Όσον αφορά τη διάθεση της δυναμικότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επισήμανε ότι οι μέτοχοι της BritNed Development Ltd (διαχειριστές των όμορων συστημάτων) προέβησαν σε σκόπιμη μείωση της δυναμικότητας της γραμμής με σκοπό να αυξήσουν το τίμημα που θα απολαμβάνουν από τους χρήστες της διασύνδεσης μέσω των δημοπρασιών. Για το λόγο αυτό, αν και χορήγησε απαλλαγή για 25 έτη, επέβαλε την επανεκτίμηση της αναγκαιότητας χορήγησης της απαλλαγής, σε 10 έτη μετά τη λειτουργία της γραμμής. Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, σε περίπτωση που, κατά τη 10ετή επανεκτίμηση διαπιστωθεί ότι η απόδοση της επένδυσης (internal rate of return) για το έργο υπερβαίνει κατά >1% της αρχικής εκτίμησης για την απόδοση, κατά την κατάθεση της αίτησης για απαλλαγή, η BritNed θα πρέπει είτε να αυξήσει τη δυναμικότητα ώστε η απόδοση της επένδυσης να κυμανθεί στο προβλεπόμενη κατά την κατάθεση της αίτησης ύψος ή να υπαγάγει τα κέρδη της, κατά το ποσό που υπερβαίνουν της αρχικής εκτίμησης, στη Ρυθμισμένη Περιουσιακή Βάση.

- Τέλος, σημειώνεται ότι για τη διασυνδετήρια γραμμή Ην. Βασιλείου και Ιρλανδίας (**PROJECT IMERA**), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αν και χορήγησε την αιτούμενη απαλλαγή, επισήμανε ότι οι αιτιάσεις της IMERA για την αναγκαιότητα παρέκκλισης από το πρότυπο του Regulated Investor με σκοπό την οικονομική βιωσιμότητα του έργου, δεν είναι πειστικές. Κι αυτό γιατί, κατά την άποψη της Επιτροπής: «*there is no reason why a well designed regulatory scheme could not*

cover such eventualities by, for example, reckoning allowed revenues over an extended time period».

Γ. Υλοποίηση έργων διασυνδέσεων βάσει του Κανονισμού 347/2013

Σκοπός του Κανονισμού

Ο Κανονισμός 347/2013 αποσκοπεί αφενός στη διευκόλυνση της έγκαιρης υλοποίησης των έργων κοινού ενδιαφέροντος (PCIs) κι αφετέρου στη θέσπιση ενός αρκετά ελκυστικού πλαισίου μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης (επαρκή ρυθμιστικά κίνητρα και μακροπρόθεσμη ασφάλεια ρυθμιστικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της διασυνοριακής κατανομής κόστους). Ήδη στο πλαίσιο του Κανονισμού αυτού, η Ελλάδα έχει ορίσει ως αρμόδια αρχή, για τη διευκόλυνση και το συντονισμό της διαδικασίας χορήγησης αδειών, τη Γενική Γραμματεία Στρατηγικών & Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας⁵.

Πρόγραμμα υλοποίησης των PCIs

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 347/2013 οι φορείς υλοποίησης έργων εκπονούν πρόγραμμα υλοποίησης, το οποίο περιλαμβάνει χρονοδιάγραμμα για:

- (α) τις μελέτες σκοπιμότητας και σχεδιασμού·
- (β) την έγκριση από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από οιαδήποτε άλλη αρμόδια αρχή·
- (γ) την κατασκευή και τη θέση σε λειτουργία· και
- (δ) τη χορήγηση άδειας (λεπτομερές πρόγραμμα διαδικασίας αδειοδοτήσεων, το οποίο περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον):
 - τις απαιτούμενες αποφάσεις και τις γνωμοδοτήσεις·
 - τις αρχές, τους ενδιαφερόμενους κύκλους συμφερόντων και τους πολίτες που ενδέχεται να αφορά το έργο·
 - τα επιμέρους στάδια της διαδικασίας και τη διάρκειά τους·
 - τους βασικούς ενδιάμεσους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν και τις σχετικές προθεσμίες για την έκδοση της εμπεριστατωμένης απόφασης·
 - τους προγραμματισμένους πόρους από τις αρχές και τις πιθανές επιπλέον ανάγκες σε πόρους

⁵ Υπ' αριθ. 27/2.62014 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Επενδύσεων, ΦΕΚ Β' 1471/2014

Ως την 31 Μαρτίου κάθε έτους, οι φορείς υλοποίησης υποβάλλουν έκθεση στην αρχή που έχει αναλάβει το συντονιστικό ρόλο (στην Ελλάδα: Γενική Γραμματεία Στρατηγικών & Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας), με τα εξής στοιχεία:

- (α) την πρόοδο στην ανάπτυξη, κατασκευή και θέση σε λειτουργία του έργου, ιδίως σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες χορήγησης αδειών και διαβούλευσης·
- (β) κατά περίπτωση, τις καθυστερήσεις σε σχέση με το πρόγραμμα υλοποίησης, τους λόγους των καθυστερήσεων και τυχόν άλλες δυσκολίες·
- (γ) κατά περίπτωση, αναθεωρημένο σχέδιο για να ξεπεραστούν οι καθυστερήσεις.

Σε περίπτωση καθυστερήσεων σε σχέση με το πρόγραμμα υλοποίησης (πλην των περιπτώσεων της ανωτέρας βίας), τότε δύνανται να ληφθούν τα εξής μέτρα:

- (α) **αν ο φορέας υλοποίησης είναι διαχειριστής μεταφοράς που λειτουργεί υπό το μοντέλο ΙΤΟ:** Εφαρμόζονται τα μέτρα που προβλέπονται για την καθυστέρηση υλοποίησης των επενδύσεων του 10ετούς προγράμματος, σύμφωνα με την Οδηγία 2009/72. Σύμφωνα με το άρθρο 108 του ν. 4001/2011, τα μέτρα αυτά λαμβάνονται, εφόσον καθυστερεί η υλοποίηση των επενδύσεων που σύμφωνα με το δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος προγραμματίζεται να εκτελεσθούν εντός τριών ετών.
- (β) **εάν ο φορέας υλοποίησης είναι διαχειριστής μεταφοράς που λειτουργεί υπό το μοντέλο ΟΥ ή ISO, τότε διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις:**
 - *Καθυστερήσεις που δεν υπερβαίνουν τα δύο έτη:* Ο φορέας υλοποίησης του έργου επιλέγει τρίτο μέρος για τη χρηματοδότηση ή την κατασκευή του έργου εν όλω ή εν μέρει.
 - *Καθυστερήσεις που υπερβαίνουν τα δύο έτη:* Μετά την παρέλευση δύο μηνών από τη λήξη της περιόδου αυτής, το τρίτο μέρος που θα αναλάβει τη χρηματοδότηση ή την κατασκευή του έργου ορίζεται από το εκάστοτε κράτος μέλος.
 - *Καθυστερήσεις που υπερβαίνουν τα δύο έτη και δύο μήνες:* Εάν η καθυστέρηση σε σχέση με την ημερομηνία θέσης σε λειτουργία που δηλώνεται στο πρόγραμμα υλοποίησης υπερβεί τα δύο έτη και δύο μήνες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την επιφύλαξη της συμφωνίας και της πλήρους συνεργασίας των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, μπορεί να προκηρύξει πρόσκληση υποβολής προτάσεων ανοικτή σε οιοδήποτε τρίτο μέρος ικανό να αποτελέσει φορέα υλοποίησης για να κατασκευάσει το έργο βάσει συμπεφωνημένου χρονοδιαγράμματος·

Αν το έργο αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες ως προς την υλοποίησή του, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τη σύμφωνη γνώμη των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, μπορεί να ορίσει Ευρωπαϊκό Συντονιστή. Τα καθήκοντα του Συντονιστή ορίζονται με την απόφαση διορισμού του και η θητεία του διαρκεί το πολύ ένα έτος με δυνατότητα ανανέωσης για δύο ακόμη φορές.

Αδειοδοτική διαδικασία

Σύμφωνα με το άρθρο 9(1) του Κανονισμού 347/2013, η αρμόδια αρχή εκδίδει εγχειρίδιο διαδικασιών αδειοδότησης για PCIs. Σκοπός του εγχειριδίου είναι η ενημέρωση των πολιτών σε σχέση με τα στάδια της διαδικασίας αδειοδότησης των PCIs, καθώς και με τους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι πολίτες να συμμετέχουν στη διαδικασία.⁶ Η αδειοδοτική διαδικασία έχει τα εξής στάδια:

1. Προπαρασκευαστικό (ενδεικτικής διάρκειας 2 ετών) που διακρίνεται σε δύο φάσεις:

Α' ΦΑΣΗ

ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Κοινοποίηση στην αρμόδια αρχή (εν προκειμένω στην Ελλάδα Γενική Γραμματεία Στρατηγικών & Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας) του έργου, συνοδευόμενο από μια σύντομη παρουσίασή του με εύλογο βαθμό ανάλυσης.

ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ: Την προπαρασκευή σχετικών περιβαλλοντικών εκθέσεων (οι οποίες βέβαια εκπονούνται πριν την εκκίνηση συνήθως της διαδικασίας)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ : Μέχρι την ημερομηνία αποδοχής της αίτησης από την αρμόδια αρχή. Όταν εμπλέκονται δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, η ημερομηνία αποδοχής της **τελευταίας κοινοποίησης** από την αρμόδια αρχή σηματοδοτεί την έναρξη της διαδικασίας χορήγησης άδειας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Εντός τριών μηνών από την κοινοποίηση του έργου, η αρμόδια αρχή (η οποία μπορεί, κατόπιν συμφωνίας, να ενεργεί και για λογαριασμό των άλλων εμπλεκόμενων αρχών) οφείλει να κάνει δεκτή την αίτηση ή να την απορρίψει αιτιολογημένα, εφόσον το έργο δεν έχει φτάσει σε αρκετό βαθμό ωριμότητας.

⁶ Βλ.: Εγχειρίδιο που έχει εκδώσει η Κυπριακή Δημοκρατία
[http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/All/E1E4CA54A5B0FF7EC2257C980047EB61/\\$file/MANUAL_PCIPermitting_Process_v1_1_EL.pdf](http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/All/E1E4CA54A5B0FF7EC2257C980047EB61/$file/MANUAL_PCIPermitting_Process_v1_1_EL.pdf)

Β' ΦΑΣΗ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΕΜΠΕΡΙΣΤΑΤΩΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

- ΕΚΚΙΝΗΣΗ:** Αποδοχή της αίτησης υπό Α' Φάση.
- ΔΙΑΡΚΕΙΑ :** Δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος και έξι μήνες.
- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:** Μετά την ολοκλήρωση της Α' Φάσης, η αρμόδια εθνική αρχή, σε στενή συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες αρχές των κρατών μελών, και κατά περίπτωση μετά από πρόταση του φορέα υλοποίησης του έργου προσδιορίζει το υλικό πεδίο και το κατά πόσον θα είναι λεπτομερείς οι πληροφορίες που θα υποβάλει ο φορέας υλοποίησης του έργου ως τμήμα του φακέλου της αίτησης για την έκδοση εμπεριστατωμένης απόφασης, σύμφωνα με το Παράρτημα VI σημείο 1 στοιχείο ε του Κανονισμού 347/2013.

Εντός ενδεικτικής περιόδου τριών μηνών από την έναρξη της διαδικασίας της Β' Φάσης, ο φορέας υλοποίησης του έργου καταρτίζει και υποβάλλει στην αρμόδια αρχή ένα σχέδιο σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών. Το σχέδιο εγκρίνεται εντός προθεσμίας τριών μηνών.

Ακολουθεί η διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 9(4), (5) και (6) του Κανονισμού 347/2013.

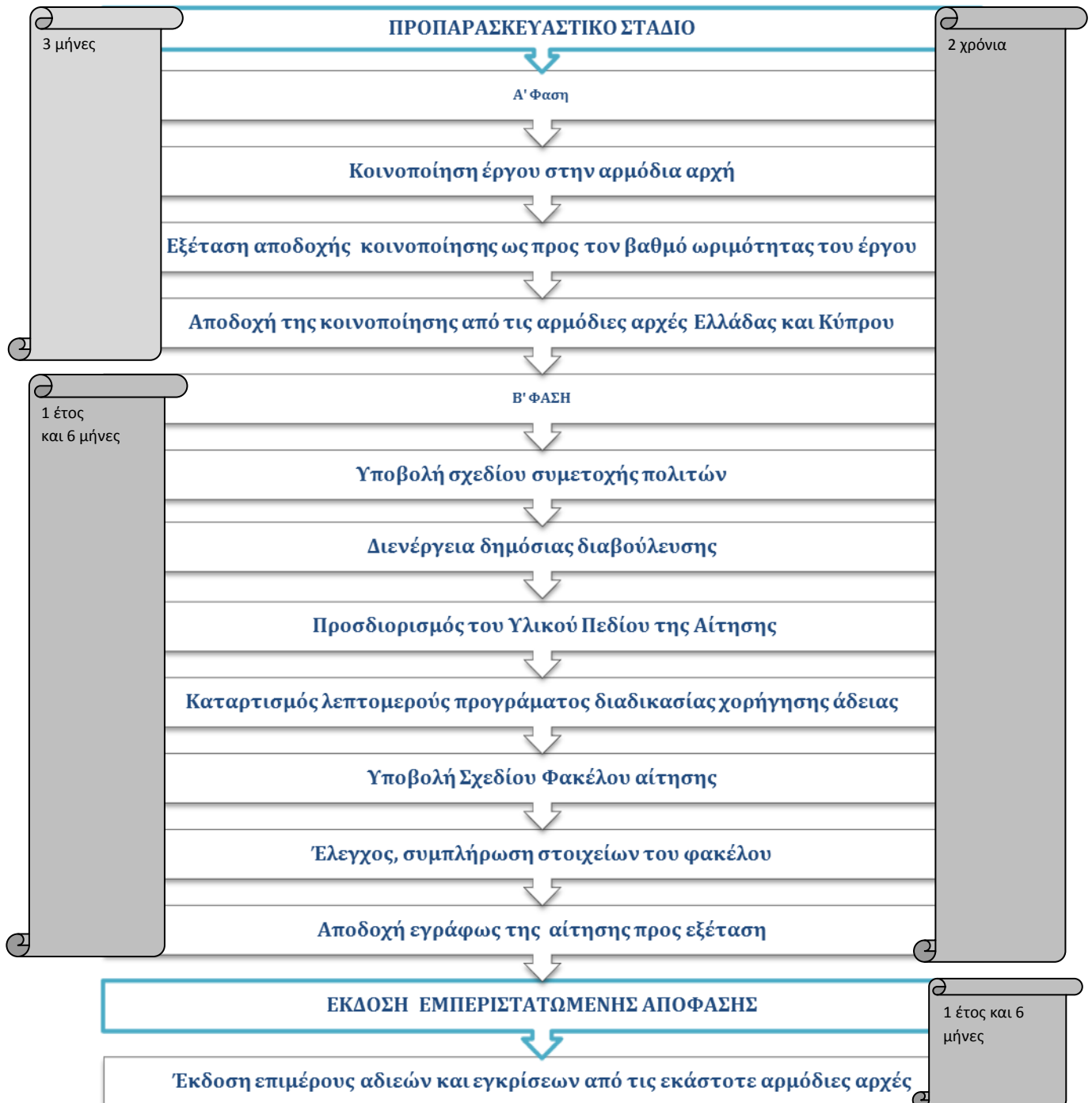
Στη συνέχεια οι αρμόδιες αρχές καταρτίζουν λεπτομερές πρόγραμμα της διαδικασίας χορήγησης άδειας, (Παράρτημα VI σημείο 2 του Κανονισμού 347/2013), που προσδιορίζει τουλάχιστον τις απαιτούμενες αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις, τις αρχές, τους ενδιαφερόμενους κύκλους συμφερόντων και τους πολίτες που ενδέχεται να αφορά το έργο, τα επιμέρους στάδια της διαδικασίας και τη διάρκειά τους, τους βασικούς ενδιάμεσους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν και τις σχετικές προθεσμίες για την έκδοση της εμπεριστατωμένης απόφασης, τους προγραμματισμένους πόρους από τις αρχές και τις πιθανές επιπλέον ανάγκες σε πόρους.

2 Έκδοση εμπεριστατωμένης απόφασης

Μετά την παραλαβή του σχεδίου του φακέλου αίτησης, κι εφόσον η αρμόδια αρχή δεν ζητήσει την υποβολή συμπληρωματικών πληροφοριών, σε σχέση με τα ανωτέρω, η αίτηση γίνεται δεκτή και εκδίδεται η εμπεριστατωμένη απόφαση. Στην Ελλάδα η απόφαση αυτή περιλαμβάνει πολλαπλές επιμέρους αποφάσεις που έχουν εκδώσει διάφορες εμπλεκόμενες αρχές, τις οποίες συντονίζει η αρμόδια αρχή.

3 Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ροής εργασιών:

Ρυθμιστική μεταχείριση του κόστους υλοποίησης του έργου

Ο επιμερισμός του κόστους υλοποίησης των έργων διασύνδεσης, αποτελεί κατεξοχήν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων υλοποίησης και των αρμοδίων ρυθμιστικών αρχών. Ο Κανονισμός 347/2013 εκκινεί από την ως άνω παραδοχή, αλλά παράλληλα θεσπίζει και μέτρα για την διευκόλυνση των επενδύσεων αυτών (παροχή κινήτρων και επιμερισμός του κόστους των διασυνοριακών έργων μεταξύ των επωφελούμενων κρατών μελών). Ειδικότερα:

1. Cost Benefit Analysis (CBA): Στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 11 του Κανονισμού 347/2013, ο ENTSO-e έχει ήδη καταρτίσει τη μεθοδολογία της εναρμονισμένης ανάλυσης κόστους – οφέλους (προ φόρων) για όλο το ενεργειακό σύστημα. Σκοπός της μεθοδολογίας CBA είναι: (α) η αντιμετώπιση των έργων που εντάσσονται στο 10ετές διακοινοτικό πρόγραμμα ανάπτυξης με εναρμονισμένο τρόπο και (β) η αξιολόγηση των υποψήφιων έργων PCIs, σε περίπτωση που ο φορέας υλοποίησης αιτείται το διασυνοριακό επιμερισμό του κόστους (cross border cost allocation).
2. Σχέση CBA και του διακοινοτικού δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης δικτύων: Με τον Κανονισμό 347/2014, το διακοινοτικό δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύων (TYNP) θα πρέπει πλέον να υπόκειται σε ανάλυση κόστους οφέλους, βάσει της μεθοδολογίας που καταρτίζεται σύμφωνα με τις αρχές του Παραρτήματος V του Κανονισμού και τους κανόνες και δείκτες που ορίζονται στο Παράρτημα IV. Ήδη ο ENTSO-e έχει θέσει σε δημόσια διαβούλευση τις μεθοδολογίες του CBA, όπως επιτάσσει ο Κανονισμός, και έχει κατόπιν αυτού εκδώσει το από 14 Νοεμβρίου 2013 σχέδιο των κατευθυντήριων γραμμών.⁷ Επί του σχεδίου αυτού έχει γνωμοδοτήσει ο Οργανισμός (ACER)⁸ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατόπιν αυτών, ο ENTSO-e προσαρμόζει το σχέδιο της μεθοδολογίας, ώστε να το οριστικοποιήσει πριν από το τέλος του 2014. Το οριστικό κείμενο αναμένεται, επομένως, να υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς έγκριση.

⁷ ENTSO-E Guideline for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

https://www.entsoe.eu/fileadmin/user_upload/library/events/Workshops/CBA/131114_ENTSO-E_CBA_Methodology.pdf

⁸

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Opinions/Opinions/ACER%20Opinion%2001-2014.pdf

3. Σχέση CBA και cross border cost allocation: Δεδομένου ότι σκοπός του CBA, είναι μεταξύ άλλων, η αντιμετώπιση των έργων που εντάσσονται στο 10ετές διακοινοτικό πρόγραμμα ανάπτυξης με εναρμονισμένο τρόπο, σύμφωνα με το άρθρο 11 (7) του Κανονισμού 347/2013, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να καταρτίσουν δέσμη δεικτών και τιμών αναφοράς για τη σύγκριση των επενδυτικών δαπανών ανά μονάδα για συγκρίσιμα έργα. Το χρονικό ορόσημο που τίθεται για το σκοπό αυτό είναι η 16η Μαΐου 2014. Όπως κατωτέρω επεξηγείται, βάσει της αρχής της συγκρισιμότητας καθορίζονται οι δαπάνες που μπορούν να επιμεριστούν διασυνοριακά.

4. Cross border allocation (αφορά σε έργα που υλοποιούνται από Regulated Investors): Σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις του Κανονισμού 347/2013, το κόστος για την υλοποίηση των έργων PCIs, δύναται να επιμερίζεται διασυνοριακά (όχι απαραίτητα μόνον μεταξύ των δύο όμορων κρατών μελών, αλλά και σε γειτνιάζοντα κράτη – μέλη, τα οποία βάσει της μεθοδολογίας CBA επωφελούνται από τη νέα διασύνδεση), εφόσον τα τέλη που θα εισπράττονται από τους χρήστες των νέων διασυνδέσεων, δεν αναμένεται να καλύψουν το κόστος, όπως αναλύεται κατωτέρω:

4.1 *Ποιες δαπάνες δύναται να επιμεριστούν*: Επιλέξιμες δαπάνες: πραγματικές δαπάνες που προκύπτουν ως αποτέλεσμα των επενδύσεων κατά τον καθορισμό ή την έγκριση των τιμολογίων, στο μέτρο που οι δαπάνες αυτές αντιστοιχούν στις δαπάνες ενός αποτελεσματικού και διαρθρωτικά συγκρίσιμου φορέα εκμετάλλευσης.

Εξαιρούνται: (α) δαπάνες για έργα PCIs που μετριάζουν αρνητικές εξωτερικές επιδράσεις, όπως ροές κλειστού βρόγχου, και το εκτελούνται στο κράτος μέλος στο οποίο δημιουργείται η αρνητική εξωτερική επίδραση και (β) δαπάνες συντήρησης

4.2 *Κριτήρια επιμερισμού*: Κατά τον επιμερισμό του κόστους, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές λαμβάνουν υπόψη: (α) τα τρέχοντα ή εκτιμώμενα μισθώματα συμφόρησης ή άλλα τέλη, και έσοδα από τον μηχανισμό αντιστάθμισης μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς που ιδρύθηκε δια του άρθρου 13 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (β) το οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος, αλλά και τα αντίστοιχα οφέλη των έργων στα οικεία κράτη μέλη και η ενδεχόμενη ανάγκη χρηματοδοτικής στήριξης.

4.3 *Διαδικασία*:

Α΄ ΦΑΣΗ

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟ

Οι φορείς υλοποίησης υποβάλλουν σχετικό αίτημα προς τις αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές ώστε να επιμεριστεί είτε ολόκληρο το κόστος είτε μέρος αυτού. Περαιτέρω αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές κάθε έτος για την πρόοδο του έργου και την ολοκλήρωση αυτού.

Εφόσον το έργο φτάσει σε επαρκή βαθμό ωριμότητας (έννοια που πάντως δεν ορίζεται από τον Κανονισμό 347/2014), οι φορείς υλοποίησης του έργου σε διαβούλευση με τους διαχειριστές των συστημάτων εκείνων των κρατών μελών «όπου εντοπίζονται τα καθαρά θετικά αποτελέσματα του έργου» υποβάλλουν από κοινού αίτημα επένδυσης σε όλες τις αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές. Το αίτημα περιλαμβάνει:

ειδική ανάλυση κόστους-οφέλους του έργου σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ENTSO-e που αναμένεται να εγκριθεί **και λαμβάνει υπόψη τα πέραν των συνόρων του εμπλεκόμενου κράτους μέλους οφέλη** επιχειρηματικό σχέδιο που αξιολογεί την οικονομική βιωσιμότητα του έργου, συμπεριλαμβανομένου του επιλεχθέντος τρόπου χρηματοδότησης, και αν είναι δυνατή η συμφωνία των φορέων υλοποίησης του έργου, **τεκμηριωμένη πρόταση για διασυνοριακό επιμερισμό του κόστους.**

Για τα έργα που περιλαμβάνονται στον πρώτο ενωσιακό κατάλογο έργων, οι φορείς υλοποίησης υποβάλλουν το αίτημα επένδυσής τους έως την 31η Οκτωβρίου 2013.

Β' ΦΑΣΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: Έξι μήνες από την ημερομηνία παραλαβής του τελευταίου αιτήματος επένδυσης από τις εμπλεκόμενες εθνικές ρυθμιστικές αρχές.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Άτυπη διαβούλευση μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών και των εμπλεκόμενων φορέων με σκοπό τη λήψη συντονισμένων αποφάσεων (επίτευξη αμοιβαίας συμφωνίας) σχετικά με τον επιμερισμό του επενδυτικού κόστους που θα βαρύνει κάθε φορέα εκμετάλλευσης συστήματος για το έργο, καθώς επίσης και σχετικά με την συμπερίληψή του στα τιμολόγια. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν τον επιμερισμό ενός μέρους μόνο των δαπανών ή μπορούν να αποφασίσουν να επιμερίσουν τις δαπάνες σε μια δέσμη διαφόρων έργων κοινού ενδιαφέροντος.

Η απόφαση για τον επιμερισμό του κόστους κοινοποιείται στη συνέχεια από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές στον Οργανισμό μαζί με όλες τις σχετικές πληροφορίες και δημοσιεύεται.

Γ' ΦΑΣΗ

ΆΡΣΗ ΑΔΙΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ACER

Αν οι εμπλεκόμενες εθνικές ρυθμιστικές αρχές **δεν** καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με το αίτημα επένδυσης εντός έξι μηνών από την ημερομηνία παραλαβής του αιτήματος από την τελευταία εθνική ρυθμιστική αρχή, ενημερώνουν αμελλητί τον Οργανισμό (ACER). Στην περίπτωση αυτή ή κατόπιν κοινού αιτήματος των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, ο Οργανισμός αποφασίζει εντός προθεσμίας τριών μηνών (που μπορεί να επεκταθεί για άλλους δύο μήνες) τόσο για την αποδοχή του αιτήματος όσο και για τον τρόπο επιμερισμού του κόστους.

Ήδη ο ACER έχει επιλύσει σχετική αδυναμία λήψης αμοιβαίας απόφασης μεταξύ των αρμοδίων ρυθμιστικών αρχών της Πολωνίας, της Λιθουανίας και της Εσθονίας. Βάσει της εν λόγω απόφασης, του κόστους επιμερίστηκε στους εμπλεκόμενους TSOs φυσικού αερίου ως εξής:

Payer TSO	Recipient TSO	Compensation Payments	
		€ million, year 2018	%
AB Amber Grid (Lithuania)	Gaz-System S.A (Poland)	54.9	64.0
JSC Latvijas Gāze (Latvia)	Gaz-System S.A (Poland)	29.4	34.3
AS EG Vörguteenus (Estonia)	Gaz-System S.A (Poland)	1.5	1.7
Total compensation, (€ million)		85.8	100

Lump-sum payments shall be provided by the TSOs of the Member States to which the project provides a significant net positive impact, namely Lithuania, Latvia and Estonia, to the TSO of the Member State deemed to have a net negative effect from the implementation of the project, namely Poland, as defined in Table 4.

5. Κίνητρα που παρέχονται μέσω των τιμολογίων (αφορά σε έργα που υλοποιούνται από Regulated Investors): Ο Κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα στις ρυθμιστικές αρχές να παράσχουν επιπλέον κίνητρα (μέσω των ρυθμισμένων τιμολογίων) για την υλοποίηση των έργων PCIs. Προϋπόθεση για την παροχή κινήτρων είναι ο φορέας υλοποίησης να παρουσιάζει υψηλότερους κινδύνους σε ό,τι αφορά την υλοποίηση, την κατασκευή, τη λειτουργία ή τη συντήρηση ενός έργου PCI, σε σχέση με τους κινδύνους που προκύπτουν συνήθως σε παρεμφερές έργο υποδομής.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές αποφασίζουν τη χορήγηση των κινήτρων, σύμφωνα με τα πορίσματα της ανάλυσης κόστους-οφέλους και ιδιαίτερα τις θετικές εξωτερικές επιδράσεις του έργου σε περιφερειακό ή ενωσιακό επίπεδο. Ειδικότερα, οφείλουν να αναλύουν περαιτέρω **τους ειδικούς κινδύνους που οφείλονται στους φορείς υλοποίησης του έργου**, τα μέτρα μετριασμού κινδύνου που έχουν ληφθεί και την αιτιολόγηση του κινδύνου **με στόχο την επίτευξη του καθαρού θετικού αντίκτυπου του έργου σε σύγκριση με μια λιγότερο επισφαλή εναλλακτική**. Οι επιλέξιμοι κίνδυνοι αφορούν κυρίως τις νέες τεχνολογίες μεταφοράς, τόσο χερσαίες όσο και υπεράκτιες, το έλλειμμα είσπραξης των δαπανών και την ανάπτυξη.

Τα κίνητρα που παρέχει η απόφαση λαμβάνουν υπόψη τον ειδικό χαρακτήρα του κινδύνου και **μπορούν να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:**

- τους κανόνες για τις προληπτικές επενδύσεις, ή
- τους κανόνες για την αναγνώριση αποδοτικών δαπανών που προκύπτουν πριν από τη θέση σε λειτουργία του έργου, ή
- τους κανόνες παροχής **επιπλέον απόδοσης** για το επενδυθέν στο έργο κεφάλαιο, ή
- οιοδήποτε άλλο μέτρο θεωρείται απαραίτητο και κατάλληλο.

Τέλος, οι ρυθμιστικές αρχές έχουν υποβάλει στον ACER τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούν για τον καθορισμό των τιμολογίων και βάσει αυτών ο ACER έχει εκδώσει στις 27.6.2014 σχετικές οδηγίες για την παροχή κινήτρων μέσω της έγκρισης των μεθοδολογιών των τιμολογίων.⁹

6. Χρηματική συνδρομή από την Ένωση: Τέλος, τα PCIs δύναται να χρηματοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

⁹ Απόφαση 03/2014

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Recommendations/ACER%20Recommendation%2003-2014.pdf

- η ειδική ανάλυση κόστους-οφέλους του έργου τεκμηριώνει την ύπαρξη σημαντικών θετικών εξωτερικών επιδράσεων, όπως η ασφάλεια του εφοδιασμού, η αλληλεγγύη και η καινοτομία·
- για το έργο υπάρχει απόφαση διασυνοριακού επιμερισμού του κόστους δυνάμει του άρθρου 12 του Κανονισμού·
- από το επιχειρηματικό σχέδιο και άλλες διενεργηθείσες εκτιμήσεις, ιδίως από πιθανούς επενδυτές ή πιστωτές ή από την εθνική ρυθμιστική αρχή, προκύπτει ότι το έργο δεν είναι εμπορικώς βιώσιμο.
- Επίσης δύνανται να επιχορηγηθούν PCIs που διενεργούνται από φορείς υλοποίησης διορισμένους κατόπιν διαγωνισμού που διεξαγάγει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λόγω καθυστερήσεων που υπερβαίνουν τα δύο χρόνια και δύο μήνες.

Τέλος, τα έργα κοινού ενδιαφέροντος που εμπίπτουν στις κατηγορίες που αναφέρονται στο παράρτημα II σημείο 1 στοιχείο ε) και σημείο 4 του Κανονισμού 347/2013 είναι επίσης επιλέξιμα για χρηματοδοτική συνδρομή από την Ένωση υπό τη μορφή επιχορηγήσεων, εάν οι εμπλεκόμενοι φορείς υλοποίησης του έργου μπορούν να αποδείξουν σαφώς τις σημαντικές θετικές εξωτερικές επιδράσεις των έργων και την έλλειψη εμπορικής βιωσιμότητάς τους, σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο και άλλες διενεργηθείσες εκτιμήσεις, ιδίως από πιθανούς επενδυτές ή πιστωτές ή, κατά περίπτωση, από εθνική ρυθμιστική αρχή.

Δ. Τελικές παρατηρήσεις

Η υλοποίηση νέων διασυνδέσεων είναι αναγκαία συνθήκη για την ολοκλήρωση της αποτελεσματικής σύζευξης των επιμέρους ενεργειακών αγορών. Με τον Κανονισμό 347/2013 παρέχονται πλέον επαρκή κίνητρα για την υλοποίηση τέτοιων επενδύσεων μέσω των Regulated Investors και περιορίζεται σε σημαντικό βαθμό η ανάγκη παροχής παρεκκλίσεων που περιορίζουν την ελεύθερη πρόσβαση στα δίκτυα προς εξυπηρέτηση της οικονομικής βιωσιμότητας του έργου. Ανεξαρτήτως των οικονομικών κινήτρων, με τις διατάξεις του Κανονισμού επιταχύνεται σημαντικά η διαδικασία υλοποίησης τέτοιων έργων είτε από Regulated ή από Merchant Investors. Εξάλλου, όπως έχει ήδη σημειωθεί κατά τη συνάντηση των αρμοδίων υπουργών ενέργειας των κρατών – μελών υπό την προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας, εφόσον υλοποιηθούν τα έργα που έχουν ενταχθεί ήδη στην πρώτη λίστα των PCIs, αναμένεται να αυξηθούν οι διασυνοριακές συναλλαγές από το ποσοστό του 30% σήμερα σε 60% το 2020.

Σχετικά με τη συγγραφέα

Η Κωνσταντίνα Σουλτάτη είναι δικηγόρος και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στο Εμπορικό Δίκαιο από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει διακριθεί στον τομέα της ενέργειας ως εταίρος και επικεφαλής του τμήματος ρυθμιζόμενων αγορών, δικηγορικής εταιρείας με εξειδίκευση στο εν λόγω αντικείμενο. Κατά το παρελθόν έχει ενεργήσει για το Ελληνικό Δημόσιο στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης της 3ης Ενεργειακής Δέσμης στην ελληνική νομοθεσία. Περαιτέρω έχει παράσχει τις υπηρεσίες της σε ορισμένες από τις σημαντικότερες εταιρείες της αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου σε σχέση με θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης, εμπορικές συναλλαγές και δικαστικές διαφορές. Από τον Σεπτέμβριο του 2014 ενεργεί για τον ΑΔΜΗΕ για όλα τα ρυθμιστικά θέματα που αφορούν στην λειτουργία της εταιρείας και για άλλες επιχειρήσεις του κλάδου.

Διευθυντής Σειράς:

Νικόλαος Ε. Φαραντούρης, Av. Καθηγητής, Κάτοχος της Έδρας *Jean Monnet*

Ανδρούτσου 150, 185 32 Πειραιεύς

E: nfarant@unipi.gr

T: +30 210 414 2394

F: +30 210 414 2108